

Vergaderjaar 2013–2014

27 858

Gewasbeschermingsbeleid

Nr. 260

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 maart 2014

Met deze brief informeer ik u over een vondst van «Potato spindle tuber viroid» (PSTVd) in enkele aardappelplanten binnen een bedrijf in de gemeente Reimerswaal, dat zich bezighoudt met veredeling van aardappelen. De vondst is gedaan bij een routinecontrole bij een weefselkweekbedrijf en leidde vervolgens naar twee proefkassen in het betreffende veredelingsbedrijf in deze gemeente.

Potato spindle tuber viroid, ofwel aardappelspindelknolviroïde, is een viroïde (nog kleiner dan een virus) dat in potentie veel verschillende soorten gewassen kan aantasten. Bekende waardplanten zijn aardappel, tomaat, paprika en avocado. PSTVd kan grote schade veroorzaken in met name aardappel en tomaat: het geeft ernstige groeiverminderingen en bij aardappel tevens misvormde knollen. PSTVd kan van gewas tot gewas worden overgedragen door vegetatieve vermeerdering, stuifmeel of zaden en via werkzaamheden in het gewas. PSTVd heeft de Europese quarantainestatus, wat inhoudt dat Nederland verplicht is om verspreiding en vestiging van het organisme in de EU te voorkomen door opleggen van maatregelen op partijen aardappelen en percelen. Dit kan bijvoorbeeld resulteren in het besmetverklaren en vernietigen van een partij.

Context aardappelsector

Nederland heeft een omvangrijke aardappelproductie en is één van de grootste exporteurs van (poot)aardappelen in de wereld. Aan de basis van de Nederlandse aardappelproductie staan veredeling- en kweekbedrijven. De Nederlandse aardappelproductie wordt gekenmerkt door een breed aanbod van rassen. Door grote en kleine kweekbedrijven wordt het rassenpakket continu vernieuwd. Het traject van uitselcteren en testen van een nieuw ras duurt ca. tien jaar. Nieuwe rassen worden vervolgens vermeerderd via traditionele stamselectie of via in-vitro vermeerdering. Voor beide methoden geldt, dat er in de overgang naar het vervolg van het verdere vermeerderingsproces een toets plaatsvindt op een aantal

schadelijke organismen, waaronder op PSTVd. Ook de reguliere vermeerdering, die hierop volgt, staat onder een strenge kwaliteitscontrole. NAK (Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen) en NVWA voeren diverse inspecties en toetsingen uit op aardappelen die worden vermeerderd als pootaardappelen.

Traceringsonderzoek

Na de bevestiging van de besmetting met PSTVd heeft de NVWA terstond een traceringsonderzoek ingesteld, zowel binnen het bedrijf als naar de herkomst van de besmetting als naar de eventuele verspreiding naar andere bedrijven. Dit traceringsonderzoek is complex en tijdrovend, omdat PSTVd in deze tijd van het jaar niet in de aardappelknol aangetoond kan worden, maar slechts in het blad. Derhalve moeten van de knollen eerst planten worden opgekweekt, waarna de monsternamen en laboratoriumanalyse kan plaatsvinden. Dit proces neemt ongeveer zes weken in beslag.

Tot op heden lijkt de besmetting maar zeer beperkt verspreid te zijn binnen het getroffen veredelingsbedrijf. De NVWA is uit voorzorg een onderzoek gestart bij de directe relaties van het veredelingsbedrijf. Het gaat om 14 Nederlandse bedrijven. Risicovolle partijen zullen worden bemonsterd en nader worden onderzocht. De NVWA zal tijdens het komende teeltseizoen verder onderzoeken of er verspreiding van PSTVd kan hebben plaatsgevonden.

De kans dat de besmetting in de commerciële aardappelteelt is terecht gekomen, wordt vooralsnog zeer gering geacht, omdat het materiaal in de overgang naar de reguliere vermeerdering onderworpen wordt aan toetsingen op PSTVd. Tevens is de reguliere vermeerdering al vele jaren onderworpen aan een survey en andere toetsingen op PSTVd, waarbij nog nooit PSTVd is aangetroffen.

Genomen maatregelen

De maatregelen die de NVWA tot nu toe heeft genomen zijn de volgende:

- De vondst van PSTVd is zoals gebruikelijk genotificeerd aan de Europese Commissie en de lidstaten;
- Het gehele veredelingsbedrijf is vastgelegd. Alle planten, knollen en zaden die geteeld zijn of in contact gekomen kunnen met besmette planten, liggen dus vast. Hetzelfde geldt voor werktuigen, apparatuur en voorzieningen. Ongetoetst kwekersmateriaal, dat afkomstig is van het bedrijf en geleverd is aan andere bedrijven, is ook vastgelegd voor nader onderzoek.
- Steeds wanneer tijdens het traceringsonderzoek besmet materiaal wordt bevonden, zal dit materiaal onder toezicht van de NVWA worden vernietigd.
- Ook de Nederlandse sectororganisaties worden geïnformeerd over de vondst van PSTVd.

Ik zal mij inspannen om de negatieve gevolgen voor de exportpositie van Nederlandse (poot)aardappelen tot het uiterste te beperken. Voor het behoud van het internationale vertrouwen zal -naast de bovenstaande maatregelen- in 2014 het surveyprogramma van de NVWA naar PSTVd geïntensiveerd worden om aan te tonen dat Nederland vrij is van PSTVd.

Ten algemene geldt dat schade als gevolg van (bestrijding van) schadelijke organismen valt onder het bedrijfsrisico van de teler. In dit geval betreft PSTVd een EU-quarantaineorganisme en zijn er in de EU al eerder

uitbraken van PSTVd voorgekomen. Dit maakt duidelijk dat het bedrijfsleven kennis kan hebben over de risico's van PSTVd-besmettingen

Over de uitkomsten van het nadere onderzoek en de verdere aanpak zal ik u nader berichten zodra er meer informatie beschikbaar is.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
S.A.M. Dijkma